

Fenikso

Revujo de Esperanto Nederland

28-a jarkolekto • n-ro 3 | majo - junio 2023

Boek van Vladimir
Varankin vertaald
naar het Nederlands

Twee nieuwe lokale
groepen van start gegaan

Du prelegoj en junio
post la jarkunveno 5

13

Dozen vol boeken
ontvangen

17

Esperanto gedist door
Sylvia Witteman

20

Verhaal: Esperanto
in het jaar 2035

Venu al Kultura Tago
22 en Matriĥto

Fenikso, Forumo de Esperanto Nederland

Dumonata membrogazeto de Esperanto Nederland
ISSN 1384-6515

Membroj de Esperanto Nederland ricevas la gazeton.
La jara kotizo estas € 35,-
(por samdomanoj €12,50).
NEJ-anoj pagas € 15,-
(por samdomanoj € 5,-).

Vidhandikapitoj povas ricevi kasedan version, aranĝitan de Rob Moerbeek. Petu abonon ĉe: Redakcio@esperanto-nederland.nl.

Kunlaborantoj de Fenikso:

Ĉefredaktoro: Foppe-Klaas Hovinga
Redaktoro: Andries Hovinga
Korektantoj: Marc Konijnenberg kaj Bert de Wit
Konsilanto: Ineke Emmelkamp
redakcio@esperanto-nederland.nl

Limdato:

Materialo por la sekva numero estas bonvena ĝis la 1-a de junio 2023.

Informoj pri Esperanto:

Ineke Emmelkamp
Arubastraat 12, 9715 RW Groningen
(info@esperanto-nederland.nl)
tel. 050-5718842

Studosemajnfino/studieweekend:

studosemajnfino@esperanto-nederland.nl.

Esperanto Nederland enrete:

Retejo: <https://www.esperanto-nederland.nl>
Fejsbuko: facebook.com/esperanto.nederland
Telegramo: <https://t.me/EsperantoNederland>
Tvitro: <https://twitter.com/EsperantoNL>

Sendu viajn kontribuojn al:

redakcio@esperanto-nederland.nl
Respondu al artikoloj per maksimume 200 vortoj.
La redakcio decidas ĉu publikigi tekstojn aŭ ne.

Estraro

- **Estraro:** estraro@esperanto-nederland.nl

- **Prezidanto:** Marc van Oostendorp,
Nederlandse Taal en Cultuur
Radboud Universiteit Nijmegen,
Postbus 9103 6500 HD Nijmegen
prezidanto@esperanto-nederland.nl

- **Sekretario:** Ineke Emmelkamp,
Arubastraat 12, 9715 RW, Groningen
sekretario@esperanto-nederland.nl

- **Kasisto:** Loes Demmendaal,
Duikerlaan 160, 2903 AC,
Capelle a/d IJssel.
kasisto@esperanto-nederland.nl
tel. 010 2133320

- **Estrarano:** Peter van Noorden
Tamarixplantsoen 203,
1702 JD Heerhugowaard
petervn@esperanto-nederland.nl
tel. 06 2261 3249

- **Pri sociaj komunikiloj:**
sociaj-komunikiloj@esperanto-nederland.nl

- **Membro-administranto:**
Koos Scharroo,
Vaartweg 24G, 8382 EB, Frederiksoord
membroj@esperanto-nederland.nl
tel.06 22413267

Bv. informi pri (ŝanĝoj de) poŝtadreso, telefonnumero, retpoŝtadreso, (eks- kaj ali)membriĝo, pagmaniero

Bankkonto:

IBAN: NL 10 TRIO 0786 8441 67
nome de Esperanto Nederland,
Capelle aan den IJssel.

Eventuala resendadreso/eventueel retouradres:

Esperanto Nederland Ledenadministratie
Vaartweg 24G
8382 EB Frederiksoord

En tiu ĉi numero

4. De la Estraro; Gezocht Wordpress ontwikkelaar
5. Bonvenon; Du prelegoj en la 'Kargadoor' Utrecht
6. Novaĵoj
7. Lingva testeto; aktualaĵoj
8. Boeken bij de Koninklijke Bibliotheek
9. Kultura Tago en Mastroĥto
10. Twee lokale groepjes gaan van start
12. Fablo de la kurĉevalo kaj la azeno
13. Libro de Gijsbertus Johannes Degenkamp kaj Ko Hammer
14. Boodschap van de UEA; Por ke Esperanto restu en Eŭropo
15. Vladimir Varankin en zijn boek Metropoliteno
16. Ĉu la nederlanda lingvo plifortigos en la universitatoj?
17. Reactie op de column Ongoed van Sylvia Witteman
18. Revuo-Interŝanĝo
19. Vortserĉenigmo
20. Rakonto 'Over de drempel'
22. Esperanto kaj la bahaa religio

Amsterdama Rondo

“La Amsterdama Rondo” organizas kunvenojn de esperantistoj - ĉiun duan dimanĉon de la monato. Ni renkontiĝas, ĉu fizike, ĉu per ZOOM aŭ ambaŭ samtempe. Ĉiuj estas bonvenaj.

Organizanto:

laamsterdamarondo@gmail.com

+31 614 240 870 (Peter)

+31 23 5242 643 (Bert)

Vidu: <http://amsterdamo.nl>

Voorwoord

Laatst beluisterde ik een verhaal van Roald Dahl. Het gaat over een rijke, maar erg mensenschuwe, alleenstaande man. Hij ontdekt dat hij het heerlijk vindt om voor een orkestzaal op te treden. Hij laat een klein concertzaaltje in zijn huis bouwen, koopt een piano waar geen geluid uit komt, een grammofoon, langspeelplaten met klassieke muziek en eentje met applaus. Daarmee geeft hij een concert aan een ingebeeld publiek. Hij geniet bovenmate van zijn optredens en het applaus daarna. Hij ontmoet een vrouw en nodigt haar uit om mee te spelen. Na het eerste concert, hij als dirigent, zij op de piano, vertelt zij dat ze muziklerares is. Ze worden gelukkig met elkaar.

We hebben een tweehonderdtal leden en evenzoveel lezers van Fenikso als iedereen het leest. Maar soms ontmoet ik een eerlijk lid, die mij vertelt het niet gelezen te hebben. Dan vraag ik mij wel eens af of al die inspanning, van mij en van de schrijvers, wel de moeite waard is.

Om een nummer te maken heb ik met meerdere mensen contact. Vaak even kort met Benata Hengstmengel-Koopmans, Det Koning, Arjen-Sjoerd de Vries, Marko Konijnenberg, Bert de Wit, Koos Scharroo en Frans Schild en uiteraard vaker met Ineke Emmelkamp en Andries Hovinga. Met de meesten die teksten en foto's toesturen gaat het contact per email. Leuk is het wanneer er gesprekken plaats vinden. Zo had ik met Jos Wichmann een gesprek per Whatsapp en email over een artikel dat hij vond in de Volkskrant en waar hij het niet mee eens was. Hij hield mij op de hoogte van zijn acties richting de Volkskrant (p.17). En voor het hoofdartikel (p.10) had ik een Zoom meeting met Simon Smits, Willem Jan Gasille, Ingel Baaijens en Pieter Engwirda. We praatten over de lokale groepjes die zij gestart zijn, hoe je zo iets organiseert en waar je tegenaan loopt. Het was gezellig en ook nuttig. Het interview kwam daarmee op de tweede plaats. De grote vraag die bij hen speelt, is hoe je belangstellenden voor de groepjes vindt.

Ik verwacht dat er best wat mensen naar de Kultura Tago (p.9) en de jaarvergadering (p.5) zullen komen. Maar als je kijkt naar de aantallen, dan kan het ook tegenvallen. Hoe vaak zal het boek Metropoliteno (p.15) worden gelezen? Duolingo beperkt het aantal cursussen Esperanto, omdat het commercieel niet uit kan.

Uit het verhaal van Roald Dahl over de musicus neem ik mee dat het plezier hebben in het doen belangrijk is, misschien nog wel veel belangrijker dan hoeveel mensen het resultaat zien. En als je dan ook nog een fijne relatie kunt krijgen en contacten kunt hebben, dan is het de inspanning meer dan waard.

We wensen je veel leesplezier.

Foppe-Klaas Hovinga

Hoofdredacteur

Foto sur la kovrilo

Du lokaj Esperanto grupetoj komenciĝis lastjare, unu en Vlissingen, unu en Zutfeno (Zutphen). La du grupetoj havas siajn proprajn celojn. En Vlissingen oni koncentriĝas pri kurso por komencantoj kaj en Zutfeno ĝi estas klaĉgrupeto. Sur paĝo 10 kaj sekvaj paĝoj vi povas legi kiuj estas la kunordigantoj kaj kiel ili komencis la grupetojn. Sur la foto Zutfena Klubo parolante en kafe-restoracio en Zutfeno.

De la estraro

Dum la lastaj semajnoj la estraranoj ne havis oficialan estrarkunsidon, unu fojon ni parolis kune en Zoom. Aliaj kontaktoj okazis pere de retmesaĝoj.

Ne forgesu plani viajn vojaĝojn al diversaj lokoj:

- Al Utrecht: **La jarkunveno**, kiu okazos **la 10-an de junio** en Utrecht, en la ejo Kargadoor. Ni bonvenigas vin ekde la 10.00 h kaj la kunveno komenciĝos la 10.30 h. Ĉijare ni ne prizorgas lunĉon por la partoprenantoj. Estas pluraj lokoj proksimaj kie vi povas havi rapidan lunĉon! Posttagmeze okazos la posttagmeza programo. Detalojn vi povas legi en tiu ĉi Fenikso!
- Al Haarlem: **La informa budo**, kiu okazos en Haarlem, **la 17-an de junio 2023**. Esperanto Nederland havas budon tie. Ĉu vi pretas helpi en tiu budo? Anoncu vin ĉe Andries Hovinga (andries.hovinga@tiscali.nl)
- Al Maastricht: **la Kultura Tago** okazos tie, **la 24-an de junio**. Informojn vi certe legos aliloke en Fenikso. La organizantoj Ron kaj Emil atendos vin!

Universala Kongreso: Kelkaj membroj partoprenos en la Universala Kongreso de Esperanto, kiu okazos en Torino, Italio. Mi esperas ke vi ĉiuj ĝuas la partoprenon de la UK. Foppe-Klaas kaj Andries organizos la tradician budon dum la Movado Foiro. Ili kunportos materialon pri Esperanto Nederland. Nepre vizitu la budon kaj rakontu aliajn UK-anojn pri nia asocio.

Gazetoj de FLE: La 23an de marto Marc van Oostendorp subskribis kontrakton kun la Koninklijke Bibliotheek (KB). Esperanto Nederland konsentas ke la KB ciferegos la numerojn de Laborista Esperantisto – ‘orgaan van de Bond van arbeidersesperantisten FLE’. Temas pri la jareldonoj inter 1953 kaj 1968. Ili ankaŭ ciferegos antaŭajn ekzemplerojn, sed kontrakto ne estas bezonata. Tiuj eldonoj estas pli ol 70- jaraĝaj! Kadre de projekto la KB senpage ciferegos tiun kolekton!

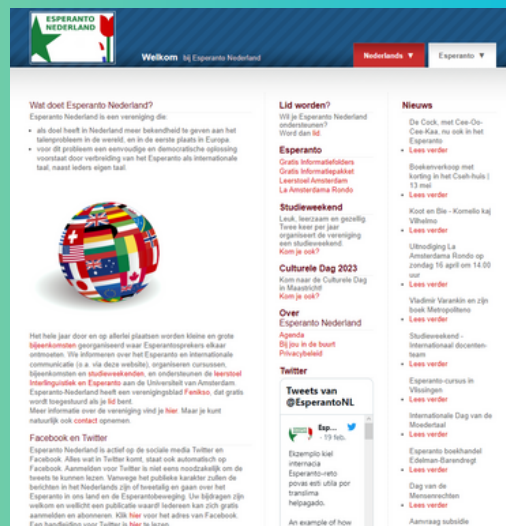
Minaco La asocio ricevis minacan leteron de germana advokato pro la uzo de foto en la retejo (temis pri foto de placo en Poznan ĉe anonco de evento tie). La advokato petis altegan sumon de pluraj miloj da eŭroj pro uzo de tiu foto. La estraro kontaktis nederlandan advokaton por helpi en tiu afero.

Groningen, la 6-an de aprilo 2023
Ineke Emmelkamp

Wordpress ontwikkelaar gezocht

Onze website is aan vernieuwing toe. Met een klein groepje zijn we daarom begonnen om een nieuwe website te ontwikkelen. We zijn echter nog op zoek naar nog een of meerdere personen die ervaring hebben met Wordpress. Ook als je geen ervaring hebt met Wordpress, maar wel affiniteit met het bouwen van een website of je het leuk vindt om je daar in te verdiepen, kunnen we je hulp goed gebruiken.

Interesse of vragen? Neem dan contact mij met op: tel. 06-12551449 of redakcio@esperanto-nederland.nl.
Foppe-Klaas Hovinga

Bonvenon!

En tiu numero mi bonvenigas tri novajn membrojn. Nun estas membro kiu loĝas en la norda parto de la lando. Li nomiĝas **René Veldwiesch** el Winschoten. La dua nova membro loĝas en Zaandam, ŝi nomiĝas **Esther Westhoff**. La tria nova membro loĝas en la proksimeco de Groningen, li jam aliĝis al la studosemajnfino! Bonvenon al vi tri! Ĉu ni renkontiĝu en studosemajnfino?

In dit nummer heet ik drie nieuwe leden welkom. Nu iemand die in het noorden van het land woont. Hij heet **René Veldwiesch** en woont in Winschoten. Het tweede nieuwe lid woont in Zaandam en heet **Esther Westhoff**. Het derde nieuwe lid woont in de buurt van Groningen! Welkom, alle drie! Ontmoeten we elkaar in een studieweekend?

Novaj membroj povas senpage ricevi la gramatikan lernolibron de Roel Haveman kaj Arjen-Sjoerd de Vries. Nur sendokostojn vi pagas. Ĉu vi jam mendis la libron? Ankaŭ se vi multe kaj ofte uzis nun kadukan libron, vi

povas mendi novan libron. Novaj partoprenantoj al la studosemajnfino en Bornebroek ankaŭ ricevas ekzempleron.

Nieuwe leden kunnen gratis het grammaticaboek van Roel Haveman en Arjen-Sjoerd de Vries ontvangen. Alleen de verzendkosten worden berekend. Ben je al langere tijd lid en ligt je boek door veel gebruik uit elkaar? Dan kun je ook een nieuwe bestellen. Deelnemers aan het studieweekend in Bornebroek krijgen ook een exemplaar.

*Ineke Emmelkamp,
sekretario/secretaris
8-a de aprilo 2023*

Over het boek:

"Esperanto, Grammatica met Oefeningen"
ISBN: 9789062831449
Prijs eerder bij [Bol.com](https://www.bol.com): € 59,95
Prijs bij [UEA](https://www.uea.org): € 30,00
Voor nieuwe leden gratis.

Du prelegoj en la 'Kargadoor' Utrecht.

La 10-an de junio 2023, la 14.00-an horon

Marc van Oostendorp parolos pri 'La interna ideo en la tempo de ChatGPT'. Esperanto ĉiam estis bela hobbio: lingvo per kiu oni povas vojaĝi al fremdaj landoj, korespondi kun amikoj tra la mondo kaj legi pri aliaj kulturoj. Sed idealoj ĉiam estis ankaŭ iel ligitaj kun la lingvo – idealoj de internacia kompreniĝado, de komunikado de 'homo kun homo' kiel diris Zamenhof. Kio ankoraŭ restas de tiuj belaj idealoj en la nuna tempo de klimata krizo kaj de milito en lando kie iam ankaŭ vivis Zamenhof (ĉar li vivis dum kelka tempo en Ĥersono)? Kaj ĉu por atingi la noblajn celojn de la 'interna ideo', ni ankoraŭ bezonas planitan lingvon, ĉu ne sufiĉas la nova teknologio, kiel Google Translate, DeepL aŭ ChatGPT, kiuj pli kaj pli rapide tradukas de unu lingvo en alian?

'La interna ideo en la tempo de ChatGPT'

Tobiasz Kaźmierski parolos pri jena aranĝo:

Aliĝu al la historia karavano al Arkones. Ĝi komenciĝas fine de la 70-aj jaroj, kiam naskiĝis la ideo organizi kulturen trarigardon en Poznano. Ekde tiam oni daŭrigas la laboron kaj la aranĝo evoluis en apartan scienckulturen festivalon. Mi ŝatus bonvenigi vin al la sekva Arkones, retrorigardante ĝian historion.

ARTaj KONfrontoj en ESperanto -
avangarda Esperanto-aranĝo

Aruŝo; foto de Vikipedio

UK 2024 okazos en Tanzanio

Por la 109-a Universala Kongreso de Esperanto (UK) en 2024, la Estraro de UEA unuanime elektis Tanzanion kiel kongreslandon. La unuan fojon UK okazos en la kontinento Afriko. La gastiga urbo, Aruŝo, estas internacia turisma vojaĝcelo, grava diplomatia urbo kaj la sidejo de la Orient-Afrika Komunumo kaj de la Afrika Kortumo de Afrika Unio. La regiono de Aruŝo loĝigas pli ol 2 milionojn da homoj. Ĝi troviĝas je la orienta branĉo de la Granda Rift-Valo, sub modera klimato.

(Fonto: EKO 2023 / 16. Marto 13 2023)

EU-subvencio por TEJO

TEJO ricevos subvencion de 125 000 eŭroj de EU. Tiu subvencio kovros pli ol 90 procentojn de la buĝetitaj elspezoj de TEJO ĉi-jare. Nun oni denove dungos oficistojn.

De post la nericevo de buĝetitaj 85 000 eŭroj kiel administra subvencio pasintjare, TEJO suferis seriozan finanĉan krizon. Tiu subvencio sola devus kovri 58 procentojn el la kostoj de la asocio. Pro tio, TEJO devis rezigni pri siaj komunikistoj kaj eksterarilistoj, kaj kunigi la laboron de la subvencipetistoj kaj la kunordiganto de volontuloj.

(Fonto: Libera Folio, 2023-03-27)

Duolingo, Esperanto nur per la angla

Estontece oni povas lerni Esperanton per Duolingo nur se oni scipovas la anglan. La kursoj el la franca, hispana kaj portugala malaperos kaj la ĉina kurso, kiun oni ellaboradis, ne estos uzata. Tion decidis la firmao Duolingo. Ĝi volas uzi sian energion por pluevoluigi kursojn kiuj nun jam ekzistas. Dum la lastaj du jaroj Duolingo laboras esence nur kun profesiuloj. Antaŭe volontuloj havis gravan rolon en la ellaborado de novaj kursoj. Nun Duolingo volas koncentriĝi pri tiuj kursoj, per kiuj ĝi povas gajni monon. Tio ĉi oni povas legi en Libera Folio de 13-an de marto 2023. Tiu ĉi politiko de Duolingo malavantaĝas Esperanton kaj ankaŭ malgrandajn lingvojn.

Marcel Leereveld forpasis

21-an de marto 2023 forpasis Marcel Leereveld, 105 jarojn aĝa. Marcel naskiĝis en Amsterdamo en 1917, la jaro de la morto de Zamenhof. Li lernis Esperanton en 1933 per radiolecionoj en la tiamaj nederlandaj

foto de 3ZZZ Esperanto Radio

radioprogramoj (s.ro Heilker). Ekde 1952 Marcel loĝis en Aŭstralio kaj estis aŭstraliano. Li laboris kiel mezgrada instruisto de lingvoj, i.a. la franca, la germana, la angla kaj Esperanto. Li krome studis universitatan lingvistikon, kaj la lingvojn italan, hispanan, danan, latinan, malnovgrekan kaj indonezian. Marcel multe faris por la esperanta movado. Li instruis Esperanton, verkis gramatikan libron, studmaterialojn kaj ekzamenojn kaj estis prezidanto de Aŭstralio Esperanto-Asocio (AEA). Ĝis la lasta jaro de sia vivo li laboris kiel prezentanto de 3ZZZ Esperanto Radio.

Lingva testeto

En la februara kunveno de La Amsterdama Rondo mi ĝuis la honoron prezenti miajn lingvajn testetojn al internacia publiko. Mi ankaŭ laborigis la ĉeestantojn, el kio rezultis la taskoj troveblaj ĉi-sube... Kun danko al Ans, Bert, Ineke, Inge, Mariska kaj Rob!

Tiu ĉi testeto konsistas el ses demandoj. Ĉu vi scias la ĝustajn respondojn?

- 1) En kia libro oni trovas *kleon*?
  - a. En lernolibro
  - b. En muziklibro
  - c. En fabellibro
- 2) Kion oni *brogas*?
  - a. Monon por aĉeti novajn ŝuojn
  - b. Antikvaĵojn
  - c. La gorgon per tro varma teo
  - ĉ. Abismon per eskalo
  - d. Veston per orfadenoj
- 3) Kiu frazo ilustras la signifon de la vorto *sagaca*?
  - a. En la lernejo estas multaj sagacaj lernantoj.
  - b. La tegmento de la nova domo estas sagaca.
  - c. La kuracisto forprenas la sagacan hepaton.
- 4) Kiu frazo ne ĝuste priskribas signifon de la vorto *trulo*?
  - a. Trulo estas uzata ĉe konstruado de domoj, por aldoni cementon.
  - b. Trulo estas karesnomo por virino kun kiu oni estas familia.
  - c. Trulo estas uzata en la kuirejo por kirlofriti ingrediencojn.
- 5) En kiu parto de la korpo troviĝas *skapolo*?
  - a. Kruroj
  - b. Kapo
  - c. Dorso
- 6) Kion signifas la adjektivo *punca*?
  - a. Punkteca
  - b. Rilatanta al la vesto punco
  - c. Kun specifa koloro

Vi povas trovi la respondojn al la testo sur paĝo 23.

Arjen-Sjoerd de Vries

Universala Kongreso en Torino 2023

La Universala Kongreso okazos ĉi jare en Torino, Italio.

La 108-a UK

Torino – Italio

29-a de julio – 5-a de aŭgusto 2023

Pli da informoj kaj por aliĝi: <https://uea.org/kongresoj/UK>
Facebook grupo: <https://www.facebook.com/uktorino2023/>

Rabata vendado en la Cseh-Domo

13a de majo

Atentu amantoj de libroj! Ĉi jare IEI lokiĝas dum 90 jaroj en Riouwstraat 172 en Hago. Tion ni festas oferante rabatojn al ĉiuj libroj en la librovendejo de IEI.

50% da rabato por libroj kies stoko pli grandas ol 2 ekzempleroj; 30% da rabato por libroj kies stoko estas nur unu aŭ du ekzempleroj.

La librovendejo vendas librojn pri diversaj temoj inkluzive de arto, literaturo, scienco, edukado, historio kaj pli kontraŭ malaltaj prezoj.

Ni invitas vin ĉiujn al Hago por ĉi tiu rabata vendo la 13an de majo inter la 11a kaj 13a horo. Espereble ĝis tiam!

Rimarku ke la rabato nur validas en la Cseh-Domo kaj ne por retaj vendoj.

Retmesaĝo de Anneke Schouten-Buijs

Foje la pinglo altiras atenton.

Hodiaŭ mi promenis al kvartala ejo kie okazas ĉiusemajna du-hora kunveno por preparoli i.a. problemojn pri najbaraj kvereloj aŭ helpon plenumi iun formularon k.t.p.

Nur antaŭ kelkaj semajnoj mi aŭdis pri ĝi kaj estis agrable sidi dum horo, ekkoni kelkajn homojn, aŭskulti ilian konversacion.

Virino demandis pri la du pingloj sur mia mantelo. Unu estas la baha 9-pinta stelo kun araba teksto, la alia Esperanto-stelo. Pri ambaŭ ŝi neniam aŭdis, kaj la klarigoj pri Esperanto, vortfarado, reguleco, tre plaĉis, do ŝi notis la vorton

Esperanto por poste serĉi en Google.

Ke eblas fari vortojn kiel la marvirineto, aŭ lupidino, manĝilaro, tre plaĉis al ŝi. Ŝi nun havas mian retadreson: se ŝi decidos partopeni studsemajfinon Klaas kaj mi kunveturigos ŝin. Estas klare ke utilas surhavi la pinglon!

Anneke Schouten-Buijs

Membro-nombro de NGGE

La grupo Nederlanda Grupo de Geinstruistoj pri Esperanto (NGEE) fondiĝis en 1970. La "Statuta sidejo" estas la urbo Hago. La membro-nombro fine de 2022 estis 10: 'paperaj' membrecoj: 5, 'retaj': 3, aliaj (HM, DM): 3. Por 2022 estis nur unu komitatano (la prezidanto, s-ro Rob Moerbeek).

(Fonto: NGGE SCIIGAS de februaro 2023)

Digitale cursus in Londen

Wil je een digitale cursus Esperanto volgen? De Londense Esperanto Club (LEK) is in april een nieuwe digitale Esperanto-cursus van beginners (A1) tot gevorderden (C1) gestart. Je kunt nog instappen. De lijst met cursussen vindt je hier: <https://mallonge.net/223lek>

Boeken bij de Koninklijke Bibliotheek

Op de site bibliotheeknetwerk.nl staat nu een (Engelstalig) overzicht van alle niet-Nederlandstalige boeken die je kunt vinden in Nederlandse bibliotheken. Hiermee hoopt de Koninklijke Bibliotheek (KB) meer mensen te kunnen laten lezen, ook mensen die geen Nederlands spreken. Het overzicht is een samenwerking van openbare bibliotheken en de KB.

In de KB blijken momenteel 302 materialen in Esperanto te zijn, waarvan 253 verschillende titels. Je kunt op deze pagina op diverse manieren zoeken, zoals op taal, auteur en titel. Het resultaat is een lijst van materialen en een kaart van welke bibliotheken deze materialen hebben.

The screenshot shows the KB nationale bibliotheek website interface. At the top, there are search filters for 'Foreign Languages Collection' with dropdown menus for 'Library and/or branch' (set to 'Alle'), 'Author' (set to 'Alle'), 'Title' (set to 'Alle'), 'Language' (set to 'Esperanto'), 'Material type' (set to 'Alle'), and 'Genre' (set to 'Alle'). Below the filters, there are three summary statistics: 'Number of library branches with foreign languages on offer' (13), 'Number of collection items in foreign languages' (302), and 'Number of distinct collection items in foreign languages' (253). A bar chart titled 'Number of collection items per language' shows a single bar for 'Esperanto' with a value of 302. To the right, a map titled 'Foreign languages collection by library branch' shows various library locations across the Netherlands and Belgium, with colored dots indicating the presence of Esperanto materials. Below the map is a table titled 'Overview foreign languages collection' with columns for Title, Author, Language, Library branch, and No. of items in collection. The table lists several Esperanto titles and their respective authors and library branches.

Title	Author	Language	Library branch	No. of items in collection
A sangre y fuego	Enrique Sienkiewicz	Esperanto	Centre Céramique	2
Adivina cuánto te quiero	Sam McBratney	Esperanto	Rozet Centrum Arnhem	1
Akbar : Orienta romano	P.A.S. van Limburg Brouwer	Esperanto	Centre Céramique	1
Al la forbuĉataj popoloj	Romain Rolland	Esperanto	Centre Céramique	1
Al mia fratino - letero pri la seksvivo	Felix Ort	Esperanto	Centre Céramique	1
André Rieu : mi música, mi vida	André Rieu	Esperanto	Centre Céramique	1
Anjo	Ivan Turgenev	Esperanto	Centre Céramique	1

Venu al la Kultura Tago 2023 en Mastriĥto !

Kom naar de culturele dag 2023 in Maastricht!

Foto's: Ron Winteraeken

ZATERDAG 24 JUNI in MAASTRICHT

De jaarlijkse culturele dag vindt dit jaar plaats in de prachtige vestingstad Maastricht. Wij nodigen alle leden uit om deel te nemen, maar niet-leden zijn zeker ook welkom.

Mosa Trajectum, zoals de Romeinen de Limburgse hoofdstad noemden, maakt aanspraak op de titel 'Oudste stad van Nederland'. De stad kent dan ook een lange historie en beschikt over talrijke bezienswaardigheden. Sterker nog, Maastricht telt zelfs de meeste rijksmonumenten, na Amsterdam. Ook recent schreef de stad nog geschiedenis: op 7 februari 1992 werd met 'Het verdrag van Maastricht' de Europese Unie een feit.

Tijdens de dag is er natuurlijk volop aandacht voor het Esperanto, maar maken we ook kennis met de unieke culturele identiteit van Maastricht.

PROGRAMMA

De dag begint met een stuk Limburgse vlaai en een bezoek aan het prachtige Drukkunstmuseum, dat onder meer over een historische drukkerij en een grafisch atelier beschikt. Hier horen we over het bijzondere verhaal van concurrerende schrijfateliers die de komst van de drukkers lang tegenhielden. Daarnaast leren we over de historische drukkerstraditie die de stad kende. Een tolk zal tijdens de rondleiding vertalen naar het Esperanto.

Vervolgens wandelen we langs de mooiste plekken van de stad. De routebeschrijving en informatie over de bezienswaardigheden zijn in het Esperanto. Via het Stokstraatkwartier en de Graanmarkt komen we uit bij de indrukwekkende Helpoort. Verder zien we onder meer het Pesthuys en de Leeuwenmolen.

De lunch zal plaatsvinden in het sfeervolle café De Preuverij. Vervolgens gaat de wandeling verder via het stadspark naar onze laatste locatie, Athos. We komen onder meer langs de Tapijnkazerne, de Berenkuil en de Kazematten in het Waldeckpark. Bij aankomst in Athos staat koffie en gebak klaar en zal Abel Massiala voor ons optreden. Naast het Esperanto zingt hij ook in het Frans en verschillende Afrikaanse talen. Na het programma zal in Athos een gezamenlijk diner plaatsvinden. Dit is optioneel.

10:30 – 11:00 Ontvangst in het Drukkunstmuseum met koffie/thee en vlaai (Jodenstraat 12)

11:00 – 12:00 Rondleiding Drukkunstmuseum

12:00 – 13:30 Wandeling door Maastricht

13:30 – 14:30 Lunch bij "De Preuverij" (Kakeberg 6)

14:30 – 16:00 Wandeling naar Athos

16:00 – 17:00 Pauze met koffie/thee in Athos (Athoslaan 12a)

17:00 – 18:00 Concert Abel Massiala 18:00 Einde programma

18:00 – 20:00 Avondeten (optioneel)

AANMELDEN

De eigen bijdrage is €20 voor leden en €25 voor niet-leden. Het avondeten is optioneel en kost €20. Zet deze dag snel in je agenda en meld je uiterlijk voor 9 juni aan via de website van Esperanto Nederland: <https://mallonge.net/233ktm>. Deelname is definitief als de betaling is voldaan.

Zie voor praktische informatie, locaties en reisadvies en voor de uitnodiging in Esperanto op: <https://mallonge.net/233ktpdf>
We kijken ernaar uit!

Emil Jacobs en Ron Winteraeken

info@esperantolimburg.nl, tel. 06 34789992

La Verda Stelo en Zutfena Klubo

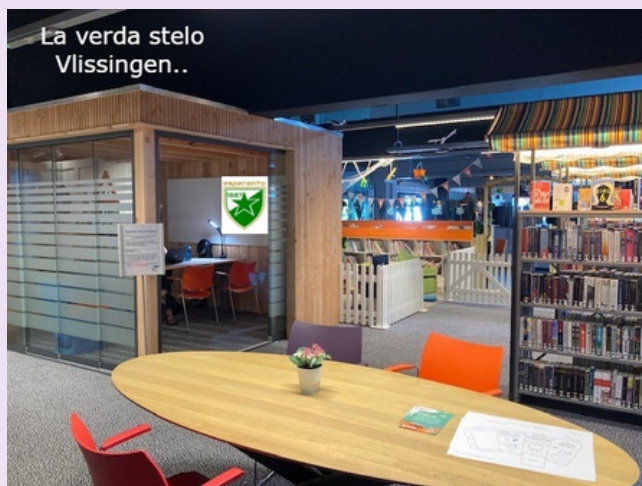
Op twee plekken in Nederland zijn het laatste jaar helemaal onafhankelijk van elkaar twee nieuwe groepjes opgestart. In Zutphen is dat de Zutfena Klubo en in Zeeland La Verda Stelo. Ik sprak met de vier initiatiefnemers: Pieter Engwirda van de Zutfena Klubo en Simon Smits, Willem Jan Gasille en Ingel Baaijens van de Zeeuwse La Verda Stelo. Van hen wilde ik weten wat hen ertoe bewoog om een groepje beginnen, wat ze hebben gedaan en hoe het ze tot nu toe is vergaan. Zelf ben ik overigens ook lid van de Zutfena Klubo.

Voorstelronde

Pieter is esperantist sinds 2003 en in Voorburg door de stedenbanden in Den Haag in aanraking gekomen met Esperanto. Hij werd enthousiast: de taal zit eenvoudig en logisch in elkaar, zij is niet verbonden aan een cultuur en heeft met vrede te maken. Hij werd lid van de lokale Esperanto-club en toen hij verhuisde naar Zutphen ontmoette hij mij. Pieter bedacht dat het mogelijk moest zijn in Zutphen een groepje te starten.

Simon is al lang esperantist. Op de MULO moest hij Frans, Duits en Engels leren, maar Esperanto werd niet genoemd. Jaren later hoorde hij in het nieuws over Esperanto. Begin jaren zestig zond de VARA elke week "Socialistisch Nieuws in Esperanto" uit. Dat leek hem zo'n goede zaak dat hij het wilde leren. Hij volgde een schriftelijke cursus bij het "Nederlands Taleninstituut" in Rotterdam. Simon vindt Esperanto een interessante zaak. Hij werd lid van "Nederlanda Katoliko". Hij heeft Esperanto-les gegeven en is nu secretaris en penningmeester van De Nederlandse Groep van Esperanto-leraren (Esp. Nederlanda Grupo de Geinstruistoj pri Esperanto, NGGE). Hij raakte daar bekend met Sophia (Esp. Sofino) Mensen, die op 21 januari van dit jaar overleed. Samen hebben zij voorlichting over Esperanto aan belangstellenden van een school in Middelburg gegeven. Simon is nog steeds enthousiast bezig om Esperanto onder de aandacht te brengen: vanwege het idee, de contacten en het kunnen bijwonen van bijeenkomsten.

Willem Jan is als vertaler Engels en Spaans in talen geïnteresseerd en leert nu ook Zweeds. In 2019 las hij in de Provinciale Zeeuwse Courant (PZC) een artikeltje van Simon. Hij nam daarop met Simon contact op en volgde de cursus Pingveno om de taal onder de knie te krijgen. Willem Jan vindt het knap dat de taal bestaat. Wat betreft het idealisme van het Esperanto zegt hij: "Ik geloof niet dat het zal bijdragen aan de vrede of dat het een taal is die op grote belangstelling kan rekenen. Ik denk dat het bij liefhebberij blijft steken. Maar het is inspirerend om mensen te ontmoeten en te zien hoe zij er mee om gaan." Willem Jan is nieuwsgierig naar de taal Esperanto en naar hoe het is samengesteld.

De plek waar La Verda Stelo samen komt, het infopunt van Het Taalhuis van de Zeeuwse Bibliotheek in het filiaal Vlissingen

Ingel en Simon kenden elkaar niet, maar ontmoetten elkaar om te spreken over Esperanto en de mogelijkheid om hier in Zeeland weer een groep op te richten. Zijn grootvader was in 1933 lid van Arnemuidena Klubo Esperantista. Esperanto was voor Ingel altijd mysterieus. Ingel: "Ik had boekjes van mijn grootvader" In 2018 nam hij contact op met Simon. Ingel: "Deze bladzijde in de geschiedenis mag niet verloren gaan." Hij wil het graag kunnen spreken. Ideaal zou zijn dat iedereen een tweede (hulp)taal (Esperanto) zou leren maar dat ideaal is inmiddels wel ver weg. Het Engels, maar ook het Chinees en Spaans hebben nu de overhand in de

Zutfena Klubo

internationale communicatie. Ingel ziet het dan ook vooral als een mooie geschiedenis en leuk om ermee bezig te zijn. Wil je er meer van weten, dan noemt hij het Esperantomuseum in Wenen een aanrader.

Het opstarten van de groep

Simon en Ingel legden een lijst aan met namen van mensen die geïnteresseerd zouden kunnen zijn in Esperanto. Ze

nodigden mensen uit die gereageerd hadden op het eerder genoemde krantenartikel van Simon. Ze bedachten wat ze wilden gaan doen en noemden hun groep La Verda Stelo. Dat is een voortzetting van de Esperantovereniging van Vlissingen die in 1916 was opgericht en die na de Tweede Wereldoorlog is gestopt. Zo'n tien mensen kwamen naar de bijeenkomst. Ze vertelden en spraken over Esperanto en samen brachten ze ook een bezoek aan het Scheldewerfmuseum. Uit deze groep gaven in totaal vijf zich op als cursist. De andere aanwezigen van die middag waren naar de bijeenkomst over Esperanto gekomen omdat ze in de familie verhalen over Esperanto hadden gehoord. Zo had iemand een moeder van bijna 100 jaar die een Esperanto-leerboek had van de Katholieke Esperanto Onderwijscentrale in het Bisdom Breda. Ook waren een paar ervaren esperantisten aanwezig die interesse hadden om de groep te volgen en te ondersteunen. Verder zijn er in die periode een tweetal nieuwbrieven uitgegeven.

In augustus en september 2022 hield het groepje in de bibliotheek van Vlissingen twee bijeenkomsten waar ze Esperanto leerden. Daarna ging het steeds niet door. Eenmaal was het door het slechte weer te gevaarlijk op de weg en een andere keer waren er te veel mensen ziek. In november 2022 was de laatste bijeenkomst. De cursisten haakten af, op één iemand na. Eentje vond het te ingewikkeld en een ander vond het tempo te snel gaan.

Simon over de toekomst van Esperanto: "Er zijn haast geen mensen meer die Esperanto willen leren." Toch blijft hij mensen werven voor Esperanto en wil hij vooral ook jongeren erbij blijven betrekken. Hij had bijvoorbeeld contact gezocht met het hoofd van de tegenover zijn woning gelegen lagere school, maar die wees zijn verzoek helaas stellig af.

Hoe ging het bij de Zutfena Klubo? Pieter heeft bij Esperanto Nederland mailadressen opgevraagd van mensen in de regio rondom Zutphen die er geen bezwaar tegen hebben dat hun contactgegevens worden gedeeld. Deze mailadressen heeft hij aangeschreven. Daarop hebben in mei 2022 een stuk of acht mensen gereageerd. De club komt vanaf mei 2022 zo eens per maand of twee maanden bij elkaar in een café-restaurant. Ze praten en babbelen dan met elkaar over dingen waar ze het over willen hebben. De vraag die Pieter zichzelf stelt, is of en hoeveel je iemand moet onderbreken wanneer die taalfouten maakt en vooral ook of iedereen voldoende aan het woord komt. Pieter: "De gastheren en -vrouwen in het café-restaurant zijn wel verrast dat we Esperanto spreken en tonen interesse."

Over geld

La Verda Stelo komt in de bibliotheek samen, in het infopunt

foto Esperantoclub La Verda Stelo, Vlissingen 1916

van het Taalhuisloket. Daar kunnen maximaal zeven mensen in. Wanneer de groep groter wordt, moet een zaaltje worden gehuurd en zal iedereen maandelijks iets moeten bijdragen. Bij de Zutfena Klubo heeft Pieter met het café-restaurant afgesproken dat iedereen minimaal twee consumpties afneemt en dat een versnapering wordt besteld.

La Espero Arneumu, Arnhem 1934

Over leeftijden

Willem Jan is de jongste binnen La Verda Stelo. Hij is 65 jaar. Bij de Zutfena Klubo is de leeftijd jonger. Pieter is met 82 jaar de oudste. Dan is er nog een oudere en de anderen zijn van middelbare leeftijd.

Hoe nu verder?

Voor La Verda Stelo is het belangrijk dat er mensen bij komen. Op een uitgestuurde uitnodiging voor een cursus reageerden onvoldoende mensen. Ingel wil weten hoe de brug met jongeren geslagen kan worden; hoe je hen kunt interesseren. Het idee van een podcast wordt genoemd. Je zou dat als clubje kunnen organiseren. In de podcast kan het gaan over de geschiedenis. Willem Jan: "We hebben mensen die iets te vertellen hebben en iemand die opgegroeid is met Esperanto en die memorabilia heeft." Pieter noemt dat er ooit wel eens experimenten met Esperanto zijn geweest, waarbij in het schoolprogramma ruimte werd vrij gemaakt voor het geven van Esperanto-les.

Simon zou graag willen dat iemand die jonger is, tussen 30 en 40 jaar, voorlichting geeft bij scholen. Simon heeft bij Omroep Zeeland een leuk verhaal over Esperanto gehouden. Helaas zijn daar geen reacties op gekomen. Pieter zou graag Oekraïners er bij betrekken die Esperanto spreken. Pieter: "Het schijnt dat Esperanto wordt onderwezen op scholen in Oekraïne." Simon en Willem Jan lijkt dit een interessant idee om te bespreken.

Pieter wil contact leggen met een Esperanto-club van beginners in het buitenland en afspreken per Zoom. Je kunt dan niet terugvallen op het Nederlands. Hij heeft nog geen club kunnen vinden.

Esperanto Nederland

De laatste vraag die heb ik voor de vier heren heb, is welke ondersteuning Esperanto Nederland de groepen zou kunnen geven. Simon stelt voor om een jongere esperantist te vragen (samen met iemand van La Verda Stelo) Esperanto-informatie te geven aan studenten van bijvoorbeeld HZ University of Applied Sciences en University College

Roosevelt; zo zouden wij Esperanto onder de aandacht van een nieuwe doelgroep kunnen brengen. Willem Jan wil Esperanto Nederland vragen wat zij de groepen kan bieden.

Tot Slot

Niet alle vragen die ik had opgesteld voor dit interview zijn tijdens dit interview aan de orde gekomen en niet alle ervaringen zijn besproken. Het opzetten van een lokaal groepje kent de nodige uitdagingen. Veel vragen die beide groepen hebben, spelen ook elders binnen de Esperanto Wereld en daarbuiten, bij kerken en verenigingen. Zoals hoe je jongeren bij de vereniging kunt betrekken. Enkele mogelijke ideeën die genoemd zijn, worden op andere plekken ook genoemd, zoals het opnemen van podcasts. Maar hoe realistisch is dat? De aanwezigen, inclusief ikzelf, vonden het nuttig om ideeën met elkaar uit te wisselen. We hebben ons daarom voorgenomen om het niet bij dit ene interview, wat een goed gesprek geworden is, te laten.

Foppe-Klaas Hovinga

La fablo de la kurĉevalo kaj la azeno Aŭ la angla kompare al Esperanto

Tiu ĉi mallonga rakonteto estis kreata de s-ro Seán Ó Riain, elstara irlanda diplomato, tutkora esperantisto, kaj pasia subtenanto de la irlanda lingvo.

"Ni havas fieran purrasan kurĉevalon idealan por internacia komunikado (Esperanto). Tamen iuj ekstreme riĉaj kaj potencaj homoj produktas azenojn (... la angla). Ili estas tiel riĉaj kaj potencaj, ke ili cerbolavis la tutan mondon, kredigis, ke iliaj azenoj estas la plej rapidaj kvarpeduloj kaj ke la kurĉevalo ne ekzistas, ke eĉ se ĝi ekzistus, ĝi ne kapablu kuri! La azenposedantoj faras grandegajn profitojn vendante azenojn. Ili kredigis al multaj homoj en ĉiuj landoj, ke «ĉiu devus posedi azenon». Tiu situacio alportas astronomie altajn profitojn al ili, tial por ili gravas kaŝi la veron. Ajna normala persono, kiu objektive ekzamenas la situacion, povas vidi, ke la kurĉevalo ekzistas, estas kvaroble pli rapida ol la azeno kaj fakte kostas multe malpli ol la multekosta azeno. Sed la propagando de la azenposedantoj iĝis ekde 1945 tiel potenca kaj ĉien penetranta, ke homoj ne volas aŭdi la vorton «kurĉevalo», ili ĉiuj ŝparas por posedi propran azenon! Multaj jam investis en azenojn kaj timas, ke la kurĉevalo iam estos serioze konsiderata... En Esperanto ekzistas bela proverbo: "Se la homaro subite malstultiĝus!"

Noto de redaktoroj: Estas amuza rakonto, ĉu? Tamen eble la azenposedantoj ne estas tiom stultaj ol ĉi tiu rakonto volas kredigi nin. Azenoj estas ne nur pli inteligentaj ol ĉevaloj, sed laŭ retpaĝo Myubi.tv ili povas ankaŭ tre rapide kuri, preskaŭ tiom rapide kiom ĉevaloj. La maksimuma rapideco de la Azia Sovaĝa Azeno estas 43 mejloj hore (= 69,2 km hore). Ĉi tio estas tiom rapide kiom la rapideco de purrasa kurĉevalo. (Fonto: <https://mallonge.net/232donkey>)

Libroj de Gijsbertus Johannes Degenkamp kaj Ko Hammer

Gijsbertus Johannes Degenkamp naskiĝis la 24-an de februaro 1895 en Utrecht kaj mortis la 5-an de marto 1973. Li estis nederlanda esperantisto. Li esperantistiĝis en 1915. Lia filo Ludovicus Suitbertus (Ludi) Degenkamp mortis la 31-an de oktobro 2022.

La filo konservis plurajn skatolojn da Esperanto-libroj de la patro en la subtegmentejo. La vidvino donacis ilin al Esperanto Nederland. Fred de Geus kaj Cobi Pothuizen loĝas proksime kaj ili pretis preni la skatolojn. Mi iris al ili kaj kune ni trafosis la skatolojn. Kiom da materialoj! Gazetoj de la Utreĥta klubo de la 30-aj jaroj, lernolibroj, multaj enbinditaj jarkolektoj de La Progresanto, de La Vojo kaj tiel plu. Kelkaj libroj estas pli aĝa ol 100 jarojn! Kiom da manoj tuŝis ilin! Kaj krome, kelkaj travivis la du mondmilitojn. Fred kaj mi kontrolis ĉu la libroj jam estas en la Reĝa Biblioteko (Koninklijke Bibliotheek/Den Haag). Multaj ne estis tie. Estas bona sento ke nun tiuj libroj fine trovis bonan lokon en la Reĝa Biblioteko. Entute ni sendis tie 121 librojn kaj gazetojn, en 4 skatoloj kun la pezo de 40 kilogramoj! Restas malgranda stoko da libroj, por kiu mi serĉas alian lokon. Ni vizitis la vidvinon kaj infomis ŝin.

Welkom in de KB-catalogus boeken en tijdschriften (oclc.org): <https://mallonge.net/233kbc>

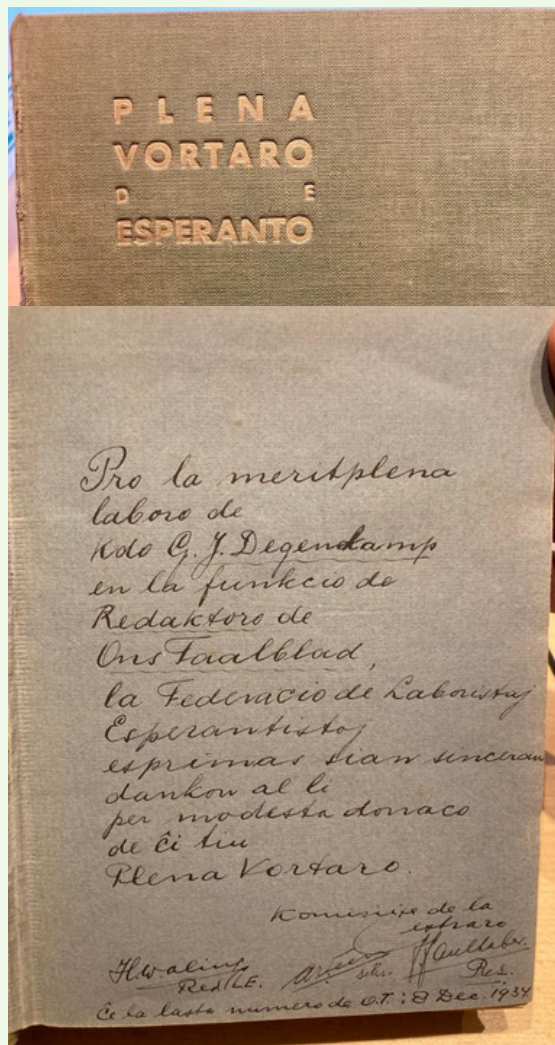
Gijsbertus Johannes Degenkamp – Vikipedio (wikipedia.org): <https://mallonge.net/233gjd>

Alian skatolon mi preparis kun la materialo de Ko Hammer (1928-2011). Diversaj libroj, dokumentoj de la tiama klubo Zaandam, grandega flago de la klubo Zaandam, pingloj kaj emblemoj de Skolta Esperanto Ligo! Sakon kun emblemoj ktp mi sendas al la Verdaj Skoltoj en Belgio. La skatolo atendas en mia koridoro ĝis alportado al la Internacia Instituto de Socia Geografio (Internationaal Instituut voor Sociale Geografie/IISG) en Amsterdamo.

IISG | International Institute of Social History: <https://iisg.amsterdam/nl>

Ankaŭ vi povas sendi viajn malnovajn librojn kaj gazetojn al la Koninklijke Bibliotheek (Reĝa Biblioteko). Facile kaj rapide vi povas kontroli ĉu iu titolo jam troviĝas tie. Iru al la retejo kaj elektu 'onderzoeken en vinden' kaj vi eniros la katalogon. Sube de tiu retpaĝo vi trovos la rubrikon 'contact'. Vi povas sciigi al ili kiujn librojn aŭ gazetojn vi deziras donaci. Ene de unu semajno vi ricevos la respondon. Vi povas sendi poste la materialon senpage.

Groningen, la 6an de aprilo 2023
Ineke Emmelkamp

Pro la meritplena laboro de k.do G.J. Degenkamp en la funkcio de Redaktoro de Ons Taalblad, la Federacio de Laboristaj Esperantistoj esprimas sian sinceran dankon al li per modesta donaco de ĉi tiu Plena Vortaro.

Komisiono de la estraro H. Alings Red. LE A. Veen F. Faulhaber

Ĉe la lasta numero de O.T. : 8a de Dec. 1934

De volgende boodschap is verspreid tijdens de Dag van de Moedertaal op 21 februari en blijft natuurlijk het gehele jaar waardevol.

Boodschap van de Wereld-Esperantovereniging ter gelegenheid van de Internationale Dag van de Moedertaal

De Internationale Dag van de Moedertaal is in het leven geroepen om het belang van het gebruik van de moedertaal in het onderwijs op scholen te benadrukken. Kinderen leren het best in een taal die ze volledig begrijpen, maar te vaak krijgen ze onderwijs in een andere taal die ze niet of minder goed begrijpen. Als gevolg hiervan leren ze weinig, verliezen ze hun interesse in onderwijs en kunnen ze zich niet goed bewegen in de moderne economie. Uit een recent onderzoek van de Wereldbank blijkt dat bijna 37 procent van de studenten in lage- en middeninkomenslanden les krijgt in een taal die ze niet begrijpen. Taalrechten en het recht op onderwijs zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Door alle talen te respecteren, worden de eenheid in diversiteit en internationaal begrip voor elkaar bevorderd. Daarnaast vormen culturele en taalkundige diversiteit de basis voor duurzame samenlevingen.

Talen spelen een belangrijke rol bij ontwikkeling, als ze worden gebruikt om de culturele diversiteit en de interculturele dialoog te bevorderen. Via talen kan men samenwerking, onderwijs, inclusiviteit, cultureel erfgoed, wetenschap en politieke participatie versterken. Tolerantie en respect zijn de wegen voor dit soort ontwikkeling. Het

belangrijkste: door effectief en begripvol taalgebruik worden onderwijs, cultuurparticipatie en economische welvaart bevorderd.

We herinneren je aan de drie principes van UNESCO met betrekking tot taal en onderwijs: Onderwijs in de moedertalen (voortbouwend op bestaande kennis); Meertalig onderwijs op alle niveaus (gelijkheid); en intercultureel onderwijs. Deze principes zijn tegelijkertijd gericht op het bouwen van kwalitatief hoogstaand onderwijs en het bevorderen van vreedzame samenlevingen met volledig respect onder haar leden.

Talen dragen culturen over en houden ze in stand en kennis en culturele uitwisseling verrijkt ons allemaal. Als vereniging die werkt aan het oplossen van taalproblemen in internationale betrekkingen en aan het vergemakkelijken van internationale communicatie, sluit de Universele Esperanto Vereniging zich aan bij de oproep van UNESCO aan alle landen om het behoud en de bescherming te bevorderen van alle talen die door de volkeren van de wereld worden gebruikt, waaronder de inheemse talen die bijzondere aandacht krijgen in het huidige Decennium van de Inheemse talen.

Por ke Esperanto restu en Eŭropo

Karaj prezidantoj kaj estraranoj de landaj asocioj, La jaro 2023 jam firme komenciĝis kaj do la eŭropa komisiono de UEA kaj EEU opinias, ke ni devas intensigi niajn klopodojn por realigi la labor-planon, kiun ni donis al ni, kiun vi povas legi en <https://mallonge.net/233eku> kaj kies ĝeneralaj celoj estas la jenaj:

1. Retaj kursoj pri Esperanto en ĉiu eŭropa lando en la landaj lingvoj
2. Informi pri Esperanto EU-instancojn kaj eŭropanojn kaj verki tiucelajn informilojn
3. Labori por ke la ŝtatoj deklaru Esperanton parto de sia nacia kultura heredaĵo
4. Mezeŭropa Regiona Kunlaboro kaj Balkana Regiona Kunlaboro
5. Eŭropa Kongreso de Esperanto en 2024 en Strasburgo
6. Fronti la akutan bezonon pri generacia rejunigo tra Eŭropo

Kvankam pri pluraj el tiuj punktoj dum la pasinta duonjaro okazis progresoj almenaŭ en kelkaj landoj ankoraŭ multo restas por fari. Ni bezonas vian helpon por plene realigi ĉiujn

punktojn. Sen via helpo neniuj centra eŭropa organizaĵo povas atingi ion.

Tute aparte ni volas kuraĝigi vin lanĉi en via lando inform-kampanjon al viaj samlandanoj sub la

slogano "Esperanto por multlingva Eŭropo" interalie por forigo de la danĝera ideo, ke ni volas per Esperanto forigi naciajn lingvojn. Samtempe ĝi kompreneble estos ĝenerala informa kampanjo pri Esperanto.

Ni bezonas redoni al la eŭropa Esperanto-movado la saman entuziasmon, kiun ĝi havis en la pasinteco, ĉar Esperanto estas eŭropa donaco al la mondo.

Certaj pri via kunlaboro, ni salutas vin.

*Seán ÓRiain, prezidanto de Eŭropa Esperanto-Unio
Renato Corsetti, kunordiganto de la komisiono pri Agado en Eŭropo de UEA*

Bildo de OpenClipart-Vectors de Pixabay

ESPERANTO
VOOR EEN MEERTALIG EUROPA

Esperanto is een internationale taal, die al 5 generaties lang gebruikt wordt voor het onderhouden van gelijkwaardige relaties tussen anderstaligen. Esperanto is heel regelmatig en dus veel sneller te leren dan andere talen. Esperanto kun je snel leren omdat meer dan 99% van haar woordenschat uit andere talen komt. Hierdoor kun je met Esperanto ook andere talen gemakkelijker leren. Ze heeft een heel eigen grammatica met elementen uit veel taalfamilies. Esperanto is van niemand en kan dus van iedereen zijn en zo bijdragen aan een veeltaliger, rechtvaardiger en efficiënter Europa.

Lees over Esperanto: <https://nl.wikipedia.org/wiki/>

Leer Esperanto: <https://esperanto12.net/nl/>

Het informatie campagne team van de UEA roept op om de volgende tekst en logo met nederlandstalige niet-Esperantisten te delen. Je kunt het logo en deze tekst of zinnen eruit onderaan je mail zetten.

Vladimir Varankin en zijn boek *Metropoliteno*

Een boeiende Esperantoroman over de jaren twintig nu in Nederlandse vertaling.

Vitalij Zorinis is een Russisch ingenieur die de metrobouw in Berlijn bestudeert om te bezien in hoeverre de Duitse aanpak overgenomen kan worden door de Russen. Hoewel Varankin kritisch is op het sovjetregime, wordt hij in Moskou, soms enthousiast, soms wantrouwig, als een echte communist gezien en daarom uiteindelijk opgepakt. Terug in de Sovjet-Unie krijgt hij te maken met de bureaucratie en corruptie die in het ambtelijk apparaat in Moskou heersen. Varankin beschrijft de zuiveringen in de partij-kern die in 1929 plaatsvonden.

Weinig kon Varankin, die *De metro* schreef in het Esperanto, bevroeden dat hijzelf in 1938 slachtoffer zou worden van de door Stalin in gang gezette zuiveringen, waardoor ook andere bekende esperantisten omkwamen. Hun contacten met buitenlanders in een 'vreemde' taal maakten hen bij voorbaat verdacht.

De roman staat vol levendige dialogen en prachtige beschrijvingen van situaties, landschappen en manifestaties die in die tijd plaatsgevonden hebben. Bovenal geeft *De metro* een interessante inkijk in de leefsituatie en denkwereld van Russen en Duitsers aan het eind van de jaren twintig. De roman verscheen in 1933 bij een Esperanto-uitgever (EKRELO) in Amsterdam. William Auld noemde het vele decennia later een 'vergeten meesterwerk' en zette het indertijd in een lijst van vijftig eminente werken die in het Esperanto zijn geschreven in de honderd jaar van zijn bestaan.

Tegenwoordig kan de lezer dit boek lezen, nadat het in 1977 in Kopenhagen is gepubliceerd. "Omwille van politieke omstandigheden heeft de roman nauwelijks de echo gekregen die hij verdiende", zo verklaart de tekst op de kaft van de tweede uitgave.

Die 'politieke omstandigheden' slaan op de vervolging van esperantisten onder Stalin.

Voor het eerst is er nu ook een Nederlandse vertaling beschikbaar. Het boek is uit het Esperanto vertaald door A.Kooij-van Holst en gecontroleerd door Bert de Wit. Grafische vormgever: Terry Vogelaar.

De Esperanto-uitgave is te bestellen bij de boekendienst van UEA: <https://mallonge.net/233kuea>

De Nederlandse versie is nog niet als boek te bestellen, maar zodra het boek verschenen is, zal dit op onze website bekend worden gemaakt. Wel is het in pdf te lezen op: <https://mallonge.net/233met>.

Ĉu la nederlanda lingvo plifortiĝos en la universitatoj?

Nedaŭriginda lingvopolitiko

Jam de pluraj jaroj, eĉ jardekoj, la nederlandaj universitatoj klopodis varbi alilandajn studentojn. Tion instigis la financa sistemo kiun la nederlanda registaro en la naŭdekaj jaroj enkondukis. La nombro da studentoj estas plej grava kiam temas pri la financa subteno al universitatoj.

La universitatoj sukcese varbis eksterlandajn studentojn tiel ke ilia nombro fariĝis problemo: oni ne plu havas sufiĉe da loĝeblecoj por la studentoj eksterlandaj kaj aŭdiĝis voĉoj ke la nombro estu limigita. Kaj alia malagrablo de la nuna sistemo estas ke ĉiam pli da kursoj estas nur anglalingvaj dum la nederlanddevenaj studentoj ne plu povas sekvi kursojn en la gepatra lingvo.

Kritiko en la parlamento

Tiu situacio instigis parlamentanojn al kritikaj demandoj al la ministro pri edukado kaj sciencoj, kiu fakte estas famkonata scienculo pri fiziko. Sed li, kiu delonge kutimas la sistemon de financado de universitatoj, ne volas ŝanĝi ĝin.

Pro mocio de parlamentano Pieter Omtzigt, kiun la parlamento akceptis en februaro ĉijare, la ministro nun estas devigata serioze atenti la aferon.

Omtzigt atentigas ke la Leĝo pri la Supera Instruado kaj Scienca Esplorado en artikolo 1.3, 5a paragrafo, mencias ke la supera instruado de nederlandlingvaj studentoj celu la esprimkapablecon en la nederlanda lingvo. Same, artikolo 7.2 de la Leĝo indikas ke la instruado kaj la ekzamenoj okazu en la nederlanda lingvo, escepte de kelkaj kazoj, ekz. se oni studas fremdan lingvon. En tiuj esceptaj kazoj alia lingvo estas permesata.

La mocio Omtzigt konstatas ke la plenumado de ambaŭ artikoloj en la praktiko estas neklara kaj ke mankas kontrolado ĉu la universitatoj konformiĝas al tiuj reguloj. La registaro estas petata krei klarajn normojn por la aplikado de tiuj leĝaj artikoloj kaj stimuli ke la edukinspektoroj publikigu ĉi tiujn normojn kaj kontrolu ties aplikadon.

Tutmonda eksporto kaj importado de studentoj

Se oni konsideras la tutmondan importon kaj eksporton de studentoj, oni povas konstati ke komence de la KOVIM-pandemio 5,6 milionoj da studentoj studis en alia lando ol la propra. Tio estas duoble pli ol dek jarojn antaŭe. La plej gravaj "eksportaj landoj" estas Ĉinio kaj Bharato. Sud-Koreio dum longa tempo estis la tria eksportlando, sed pro plibonigo de la supera instruado tie Sud-Koreio « falis » en la rangolisto. La plej gravaj importaj landoj restis sufiĉe stabilaj: tiuj estas

Usono, UK, Germanio, Francio kaj Aŭstralio. Nederlando troviĝas inter la kreskantaj importlandoj, samkiel Kanado kaj Ĉinio.

La afrika kontinento estas unu el la plej rapide kreskantaj « merkatoj » por la supera instruado. 60% de la loĝantaro tie estas malpli ol 25-jara. La nederlanda universitato de Groningen ekzemple koncentriĝas al varbado en Afriko. En Kanado, Nederlando, Germanio, Irlando kaj Danlando kreskas la zorgoj pri la efikoj de grandaj nombroj da studentoj. Tiuj zorgoj varias de lingvaj problemoj al konkurado inter eksterlandaj kaj indiĝenaj studentoj, la kvalito de la instruado kaj la loĝigo de studentoj. En Nederlando aŭdiĝas voĉoj ke la registaro limigu la nombron kaj procentaĵon de eksterlandaj studentoj.

Pli granda diverseco de la internaciaj studentoj estas grava, alie universitatoj dependas tro de internaciaj studentoj, ankaŭ finance.

Gajno kaj perdo

Se oni rezonas laŭ la reganta ideologio, oni povas sin demandi kiom estas la perdo kaj gajno de la nuna sistemo. Kiel Esperantisto oni varme aplaŭdu la eblecojn por studentoj internaciigi, tiel ke ili alkiutimiĝas al la situacio en aliaj landoj kaj lernas pri alia kulturo. Sed kiom da lernado pri alia kulturo okazas vere?

Kiel ordinara civitano kaj impostpaganto oni povas sin demandi kiuj estas la avantaĝoj kaj malavantaĝoj. En la pasintaj jardekoj la ideologio estis ke studentoj trovu la plej bonan edukadon kaj ke tiu estu atingebla por ĉiu. La praktiko donis alian bildon. Ŝajnas ke precipe la studentoj el sufiĉe riĉaj familioj ekspluatis la eblecojn.

Studentoj el Ĉinio kaj Bharato ofte post la fino de la studo revenas al siaj landoj. Ne plu okazas la antaŭe timata « cerbomigrado ». Kontraŭe, enlandanoj nun sin demandas kial subvencii eksterlandajn studentojn. Kaj aldoniĝas la timo pri ŝtelo de datumoj kiel risko de internaciigo se okazas staĝoj.

Estus bone, se oni trovu bilancon inter internaciigo de la supera instruado kaj la bezonoj kaj eblecoj de la enlandanoj. Ĉiuokaze, la mocio de Omtzigt devigas la nunan registaron en Nederlando rekonsideri sian politikon.

Bert de Wit

(kiu uzis artikolon el « Science Guide » kaj la dokumentoj de la nederlanda parlamento)

Reactie op column Ongoed van Sylvia Witteman

Door Foppe-Klaas Hovinga

In het liedje Woke van Arjan Lubach (2019) en in het satirisch sketchprogramma Draadstaal op 2 april van Jeroen van Koningsbrugge en Dennis van de Ven vallen deze drie heren de overdreven correctheid van woke aan. Overdreven woke wordt een vorm van terreur. Sylvia Witteman zet in haar column, getiteld "Ongoed" (Volkskrant, 25 februari 2023) ook de aanval in tegen de Woke-beweging.

Sylvia Witteman haalt daarbij Esperanto aan: ze beschouwt Esperanto als een vorm van Newspeak, de taal die in Orwells boek 1984 bestaat en waarbij steeds meer woorden worden verbannen. Ze doelt daarop dat het woord *slecht* geen directe vertaling in het Esperanto heeft, omdat Esperanto het woord *ongood* (*malbona*) heeft.

Ze schrijft: "In een totalitaire staat, zoals het (goddank) fictieve Oceanië van Orwell, zou zo'n taal als Esperanto uitstekend kunnen floreren; kwestie van hem gedwongen onderwijzen op school."

Het is in haar column in de volgende zin niet duidelijk of ze met de kleine groep fanatici ook de Esperantisten voor ogen heeft: "Het tragische is alleen dat die kleine groep fanatici zo ontzettend ongelijk heeft. Het verbieden, vermijden en veranderen van woorden heeft geen enkele zin en helpt tegen niets."

Dat Sylvia Witteman zich niet erg goed in dit onderwerp en ook niet in het Esperanto heeft verdiept, blijkt wel uit de aanname die ze maakt. Ze schrijft namelijk: "...met Esperanto is het nooit wat geworden, want de meeste mensen spreken nu eenmaal liever een natuurlijke taal." Een aanname die volgens mij nergens op stoelt. En van de 6 Esperanto-woorden die ze noemt, vertaalt ze er 4 foutief: *goed* is namelijk niet *bono* en *slecht* is niet *malbono* en *gezond* is niet *sano*, net zo min als *ongezond* *malsano* is. Misschien vindt ze het verkeerd dat ik haar wijs op deze schrijffouten en vindt ze mijn correctie woke, maar als dat zo is vind ik dat dan weer erg woke van haar.

Leuk dat Esperanto in de media wordt genoemd en prima dat er kritiek op de taal en haar gebruikers wordt geuit, maar het zou fijn zijn wanneer die kritiek dan ook hout snijdt. Dan kunnen we er namelijk iets mee. Goed daarom dat Jos Wichmann een reactie stuurde naar de Volkskrant. Zie hiernaast. Helaas konden ze dit niet publiceren vanwege te veel ingezonden brieven en te beperkte ruimte. We gebruiken daarom maar ons eigen medium om te reageren.

Links:

De column van Sylvia Witteman: <https://mallonge.net/yo>

Het liedje Woke van Arjan Lubach: <https://youtu.be/-qzjR2ZzTec>

De uitzending van Draadstaal:

https://www.npostart.nl/AT_300008893

Brief naar de Volkskrant

De volgende brief stuurde Jos Wichmann naar de Volkskrant. Het is helaas niet gepubliceerd.

In haar column "Ongoed", Volkskrant 25 februari 2023, geeft Sylvia Witteman een onjuiste vergelijking betreffende de talen Newspeak en het Esperanto. Het doel van Newspeak was om mensen taalcensuur op te leggen. Het doel van Esperanto is om mensen uit verschillende landen in staat te stellen op gelijk niveau met elkaar te communiceren. Ik raad iedereen en mevrouw Witteman in het bijzonder, dan ook aan het boek "Een wereldtaal" van taalkundige Marc van Oostendorp te lezen. In dit boek wordt zeer gedetailleerd geschreven over de beweegredenen van de initiatiefnemer van het Esperanto, L.L. Zamenhof. Mevrouw Witteman vergelijkt bovendien Esperanto, een taal die nog niet zo lang bestaat, met talen die al duizenden jaren bestaan. Ik heb in mijn leven meer esperanto dan Engels, Frans of Duits gesproken. Mij is onlangs in het Esperanto uitgelegd hoe je met moderne apparatuur moet omgaan, dus mevrouw Witteman mag mij uitleggen waarom Esperanto onnatuurlijk zou zijn.

Jos Wichmann

De warme belangstelling van Sylvia Witteman voor Esperanto

In een artikel van 2017 schreef Sylvia Witteman ook al een artikel over Esperanto, met overwegend negatieve en m.i. niet gestaafde kritiek. Hierin schreef ze: "De meeste mensen willen geen taal spreken die door iemand achter een bureau bedacht is, hoe makkelijk en logisch die taal ook is. Ze willen gewoon de taal spreken die ze om zich heen horen." En in dat artikel blijkt ook dat ze een zeker behagen scheidt in een teloorgang van Esperanto. Sylvia Witteman: "Nu kan ik geen Esperanto verstaan of spreken, maar Het taaie ongerief (red. boek van Theo Thijssens) ken ik zowat uit mijn hoofd. Van de meeste bladzijden die ik opensloeg kon ik daarom een deel min of meer meelesen. Esperanto heeft bovendien altijd mijn warme belangstelling gehad. Iets dat zó goed bedoeld is en toch zo flagrant mislukt, is altijd boeiend door de inherente tragiek, en dat geldt wel vooral voor idealistische kunsttalen. „

Link naar de betreffende column:

<https://mallonge.net/223sw2>

Revuo-interŝanĝo Benata Hengstmengel-Koopmans

**Revuo-interŝanĝo de Benata Hengstmengel-Koopmans estas projekto por legi pliajn revuojn.
Vi povas kontakti min pere de la retadreso benata@zonnet.nl.**

Nova Irlanda Esperantisto, numero 157: 2023/1, www.esperanto.ie

La redaktoro Joy Davies deziras al la legantoj Feliĉan Lunan Novjaron! Laŭ la ĉina kalendaro komenciĝis la jaro de la Kuniklo, tempo por meditado, intelekto kaj paco. Jaro de serena komunikado kaj imago.

Cetere la revuo enhavas multajn novaĵojn el la Esperanta mondo, inter alie pri la Internacia Tago de la Gepatra Lingvo la 21an de februaro. En tiu tago UEA prezentis al UN deklaron.

La Revuo Orienta, 103a jaro, decembro 2022 n-ro 1203 kaj 104a jaro, januaro 2023 n-ro 1204

En la rubriko 'Esperanto kaj Mi' (decembra numero) Rimedo el Ĉinio skribas ke li sopiras iam studi en Inter-lingvistikaj Studoj en la pola urbo Poznano, sed nun ne havas sufiĉajn rimedojn.

La dika unua numero de 2023 enhavas pli da artikoloj en Esperanto ol antaŭe, i.a. tre detalajn raportojn de la 109-a Japana Esperanto-Kongreso.

Sennaciulo, marto-aprilo 2022, n-ro 03-04 (ricevita papere la 19an de januaro 2023!) kaj majo-junio 2022, n-ro 05-06, (ricevita nur la 4-an de marto 2023!), www.satesperanto.org

Diversaj artikoloj pri la milito en Ukrainio.

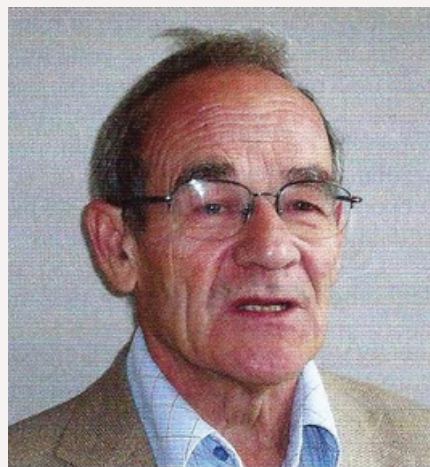
Hori Jasuo skribas 'Multiĝas maljunuloj, malmultiĝas junuloj', temas pri la situacio en Japanio.

Programo de la 95-a SAT-kongreso, kiu estis planita en Moskvo, sed estis ombrita de la ukraina milito, okazis rete de la 29-a de julio ĝis la 1-a de aŭgusto

2022; kun listo de 50 aliĝintoj. Anonco ke la 96-a SAT-kongreso denove okazos ĉeeste, nome en Greziljono (Francio) de la 18-a-25-a de julio 2023. Asocio Nova Familio prizorgas la infanajn georfojn en la urbo Goma, situante en Demokratia Respubliko Kongo, kie okazis erupcio de aktiva vulkano en 2021.

Nova gazeto de NGGE sciigas, februaro 2023

Rob Moerbeek kaj Simon Smits skribas pri diversaj lingvaj aferoj. Cetera enhavo de la gazeto: tradukekzercoj, raporto de la nederlanda sekcio de ILEI pri 2022, finbalanco de 2022/2021

Roman Dobrzyński

Esperanto-Numismatika Asocio (ENA-revuo), Jubilea Jarkolekto 10, Numero 1 2023

Enhavas artikolon pri Roman Dobrzyński, kiu ricevis polan ministerian medalon "Gloria Artis" (vidu ankaŭ la Gazetarajn Komunikojn de UEA n-ro 1081, 2022-12-07).

Monato, februaro 2023/02, 44-a jarkolekto, www.monato.be

En la rubriko Aktuale: Leteroj el Moskvo, Taglibro de l' milito de A.A. el Moskvo, kiu skribas pri diversaj

kontraŭstaraj reagoj de Rusoj kun kiuj li aŭ ŝi interparolis.

En la rubriko Ekonomio: 'Kataro, ruĝa karto por Futbalo'. Tommaso Melacotte intervjuas Valerio-n Moggia, sport-jurnalisto, kiu verkis libron pri la temo. En la rubriko Lingvo: Eŭskio, Bronza mano prilumas la praeŭskan lingvon. Temas pri la 'Mano de Irulegi', freŝa arkeologia trovaĵo el la 1a jarcento antaŭ Kristo apud la urbo Pamplono en Navaro, pri kio Albert Claret skribas.

En la rubriko Politiko: #Lula2022, 'Fanatikula voĉdonado en Brazilo', Marcionilo Vasconcelos montras ke parto de la apogantoj de Bolsonaro ne akceptis la rezulton de la voĉdono kaj protestis surstrate.

En la rubriko Medio: Energio, 'Novaj sunpaneloj sen PFAS' Bert de Wit rakontas ke inĝenieroj de la kompanio Solarge projektis novan specon de sunpaneloj sen PerFluorAlkilaj Substancoj, kiuj verŝajne damaĝas la sanon, se liberigitaj en la medio.

Revuo Kontakto 2022-4, numero 310, [<http://kontakto.tejo.org>]

"La Granda Malhelo", Kion vi faros, kiam ekmankos kurento? Tion prilumas Franz-Joseph Geidel el Aŭstrio. Ni estas pli kaj pli multaj, ja 8.000.000.000, pri tio skribas Pawel Fischer-Kotowski (NL).

Gijom Armide el Francio donas atenton al bestaj rajtoj kaj esperantigis la Montrealan Deklaracion pri Besta Eksploatado.

En la Movada rubriko oni respegulas pri la Junulara (R)etoso kiu okazis samtempe kun la Virtuala Kongreso en novembro 2022.

En la lasta paĝo estas anonco pri senpaga partopreno en la Roskilde Festivalo en Danlando, kiu okazos de 24-6 ĝis 1-7-2023.

Vortserĉenigmo

La temo de la enigmo de ĉi tiu eldono estas
Homaj rilatoj.

Solvo de la antaŭa vortserĉenigmo estas:
"Unu hirundo printempon ne alportas".

La ĝusta solvo estis sendita de Ralph Schmeits, Frans Reibestein-
v.d. Does kaj Kees Neeft.

La ludo estas kreita de Det Koning.

Sendu vian solvon al ni. Ni metos la nomojn de tiuj, kiuj
solvis la vortserĉenigmon en la venontan numeron.

Vortoj:

achterkleinkinderen - p
corresponderen - k
familieleden - p
gezinsleden - f
grootouders - g
koffiedrinken - k
naaste - p
omarmen - b
oppas - v

opvoeden - e
ouders - g
oudtante - p
samenwerken - k
schoonzus - b
sportteam - s
toneelliefhebbers - t
vijanden - m
wandeltocht - p
werknemer - d

O	K	O	S	P	O	R	T	T	E	A	M	O	J
N	O	L	A	K	T	M	O	I	M	K	N	K	O
I	R	U	J	U	E	G	T	O	A	I	B	A	P
T	E	M	O	N	A	E	I	F	L	I	R	F	E
S	S	I	C	L	T	A	G	K	A	D	A	T	N
I	P	S	N	A	R	V	N	E	M	M	K	R	E
T	O	K	E	B	O	O	U	L	I	I	U	I	G
R	N	O	R	O	A	J	D	L	K	A	M	N	A
A	D	R	A	R	M	E	I	U	O	S	I	K	R
V	I	P	P	I	A	A	D	T	J	A	S	I	P
P	R	O	M	E	N	E	K	S	K	U	R	S	O
T	R	E	J	O	T	A	N	O	K	E	G	Z	O
R	O	P	J	B	O	F	R	A	T	I	N	O	L
E	J	B	E	L	J	O	R	T	A	P	E	G	A

Frazo:

Onder de esperantisten zullen er velen zijn die het wel leuk vinden om de taal te leren, met vrienden in Esperanto te spreken, maar geloven dat het nooit meer zo groot zal worden als het ooit was. Toch is het goed om te blijven dromen. Wat kan Esperanto ons brengen? Het volgende verhaal kregen we toegestuurd door Aad van der Klaauw. Hij schreef het voor een schrijfpdracht. Hij schreef er bij: "Ik heb mij laten inspireren door Esperanto. Ik heb in het verleden een Esperantocursus gevolgd bij Wil van Ganswijk en Esperanto blijf ik koesteren. Esperanto vind ik nog steeds een geweldige uitvinding, die nog steeds levendig is. Internet heeft daar zeker toe bijgedragen. Ik zit er aan te denken om weer lid te worden. Ik wil jullie steunen. Dat Marc van Oostendorp nu voorzitter is, vind ik een geweldige ontwikkeling."

Over de drempel

Nog wat slaperig trekt Adriaan zijn jas aan en doet de deur open. Hij stapt naar buiten en kijkt nog wat vermoeid voor zich uit.

Adriaan is meteen klaarwakker als hij een wonderlijke tafereel voor zich ziet. Een prachtige vrouw staat voor hem, ze is omringd door een stralend wit licht. Haar voeten zijn los van de grond, ze zweeft een klein beetje boven de grond. Witte haren omringen haar prachtige gezicht. Adriaans mond valt open van bewondering. Ze wenkt naar hem. De vrouw staat op een soort skateboard dat lijkt te worden aangedreven door iets van wat een motor moet zijn. Dat moet wel, want hoe kan ze anders boven de grond zweven. Adriaan laat haar zweven, hij vertrouwt het niet. Het is tijd om naar het werk te gaan. Hij wil naar zijn auto lopen, maar die staat er niet. Adriaan kijkt om zich heen, nergens is de auto te bekennen. Aangifte doen dan maar, het politiebureau is vlakbij. Hij loopt die kant op, wat een rare dag, het politiebureau is er ook al niet meer. Er staat nu een heel vreemd gebouw, het lijkt wel een soort supergrote schelp. Is dit een droom?

Op het gebouw staat een groot scherm en op het scherm de datum van vandaag 3510, 3510? Het is toch 2023? Hoe kan dit, dit is geen droom er zijn veel te veel veranderingen en knippen doet zeer. Adriaan loopt verder, het is druk. Overal zweven mensen op die rare skateboards door de lucht. Iedereen beweegt zo, alleen Adriaan niet. Nergens is gemotoriseerd verkeer te bekennen. Er is ook geen stoep. Angstig gaat hij door maar... waar naar toe eigenlijk? Gek, er zijn geen huizen hier. Waar wonen de mensen trouwens? Hij voelt zich ongemakkelijk, het spookt in zijn hoofd. Het is best wel stil op straat, onwettelijk eigenlijk.

Bonan tagon, bonan tagon, hoort hij steeds. Wat zou het betekenen? Adriaan besluit om weer naar huis te gaan. Dit heeft geen zin, zo doelloos ronddwalen en niets vinden. Niets vermoedend loopt hij tegen iemand op. Er staat een man stil, hij heeft ook zo'n raar skateboard in zijn hand. Adriaan zegt meteen sorry. De man excuseert zich ook in een voor Adriaan onbekende taal. Hij wijst naar zichzelf en noemt zijn naam Lejzer Zamenhof. Zamenhof, die naam had hij pas nog gezien op een monument, opgericht ter herinnering aan de kunsttaal

Esperanto. Die man is allang overleden! Op het opschrift stond zijn sterfdatum, het was volgens hem 1917. Hoe kan dit? Adriaan was toen nog niet eens geboren. Zouden die mensen die taal allemaal spreken? Nee, in deze tijd wil hij niet leven. Terug wil hij, naar de tijd waarin hij thuishoort.

Lejzer begint te praten, Adriaan verstaat er niets van en aan zijn gezicht is duidelijk te zien dat hij niet verstaat wat de man vertelt. Dat blijkt probleem. De man pakt een apparaatje uit zijn jas. Drukt op een knopje en schakelt het toestelletje in. Hij wijst naar Adriaan en gebaart dat Adriaan iets moet zeggen. Dat doet hij, het apparaat herkent de taal en Lejzer krijgt netjes de vertaling te horen. De man begint nu ook weer te praten en vertelt dat hij ook graag weg wil. Tijdreizen is mogelijk, hij weet hoe dat moet, maar dan moeten ze samenwerken. Hij zal de plek aanwijzen. De twee gaan op weg. Lejzer nodigt hem uit om op zijn "skateboard" te stappen. Ze zweven een tijd zonder te spreken samen op de plank en komen bij een tunnel uit. Een voor een gaan ze de tunnel in en komen bij een stalen deur uit. Lejzer haalt een soort sleutel tevoorschijn. Drukt op een knopje en de deur gaat open. Er schijnt vreemd rood licht in de lege ruimte voor hen. Het komt vreemd en luguber bij Adriaan over. Ze stappen van het skateboard af en gaan het gebouw binnen.

Op de vloer is alleen een ronde cirkel zichtbaar. De eerste zaal is leeg en klinkt hol. Op de cirkel staan rare tekens; Adriaan kan ze niet lezen. Lejzer blijktbaar wel. Lejzer wijst naar de cirkel en vraagt Adriaan om er samen met hem op te gaan staan. Dat wil Adriaan niet. Hij wil eerst weten wat er op de cirkel staat. Dat vertelt Lejzer niet. Adriaan wordt boos en

vraagt om uitleg. Hij krijgt die niet, vertrouw op mij is het enige wat hij via het vertaalapparaat krijgt te horen. Zo komen ze niet verder. We moeten samenwerken, maar dit gaat zo niet, denkt Adriaan bij zichzelf. De twee gaan steeds harder praten.

Opeens verschijnt een vrouw in de zaal, ze is vast op hun lawaai afgekomen. "Kan ik wat voor u doen?", vraagt ze vriendelijk in een taal die Adriaan niet verstaat, maar Lejzer heeft zijn vertaalapparaat al weer tevoorschijn getoverd. "Ik wil wat doen, kijk maar". "Ik ben An." Ze laat een soort boek zien. Op het "boek" zit een scherm. Ze tikt er op. "Wees niet bang, ik weet raad, maar laat mij het dan ook doen. Ik ken de taal. 'Eén en één is twee.'" Opmerkelijk, deze vrouw gebruikt alleen woorden die uit 1 lettergreep bestaan. Inderdaad ze moeten samenwerken en het kan nu. An komt betrouwbaar over, Lejzer knikt ook vriendelijk naar Adriaan. Ze willen weg, nu kan het en met hulp van An wordt de stap veel eenvoudiger. Adriaan is nu tot rust gekomen. An nodigt de mannen uit om naar de ronde schijf te lopen. Dat doen ze. Ze steken de handen in elkaar als ze er op gaan staan. An pakt het "boek" met het scherm op en spreekt hen bemoedigend toe, waarna Lejzer direct een vertaling aan Adriaan laat zien. Daarna tikt An op een rode knop die ook op het scherm zit. Het is ijsig stil in de zaal. De mannen houden hun adem in. Dan verschijnt er plotseling een felle lichtflits in de ruimte. ... Adriaan voelt dat hij nu ergens anders is en waarschijnlijk ook in een andere tijd. Hij doet zijn ogen open en kijkt om zich heen. Lejzer houdt zijn hand niet meer vast, Adriaan is alleen.

Hij staat op een landweg, nergens zijn auto's of van die rare skateboards te zien. Alleen karren, paard en wagens zijn de vervoersmiddelen hier. Dan de kleding: geen spijkerbroeken maar geplooides damesjaponnen en geweven kleding. Hoe zit dit? Is hij wel terug in zijn eigen tijd en waar is Lejzer nu? Adriaan mist de auto's die in zijn tijd volop het straatbeeld beheersen. Is hij wel in de goede tijd beland en wat nu? Hij mist zijn werk, zijn werk is zijn passie. Komt het wel goed? Kan hij nog terug? Het is onrustig in zijn hoofd. Zijn

gedachten gaan overal heen, maar dan komt er een gedicht in Adriaans hoofd op. Dichten is een van zijn passies.

Het is niet slim om te reizen in de tijd.

Voor je het weet heb je spijt.

Omdat je de gevolgen niet kent.

Maar je bent blij als je weer terug bent.

Hij wordt meteen veel rustiger. Adriaan kijkt op de kalender, het is Driekoningen. Een bijzondere dag, de dag van de Drie Wijzen. Ze zagen een ster. Het flitst in Adriaans hoofd. Laat ik nog één keer proberen om een sprong in het donker te maken, een sprong in de tijd. Hier wil hij niet blijven. Maar hoe stapt hij opnieuw over de drempel, de drempel van de tijd? In alle wijsheid besluit hij om goed rond te kijken. Na lang te hebben rondgekeken ziet hij een steen aan de kant van de weg, een groene steen. Hij bekijkt nauwgezet de steen en tilt die op. Onder de steen liggen drie kaarsen, een gouden kaars, een bruine en een lichtgele. Er ligt een briefje bij met de tekst "Tenu la tri kandelojn kune kaj poste lumigu ilin.". Het is Esperanto, de taal van Lejzer, Adriaan herkent het meteen. Hij heeft wat van de taal van hem opgestoken. Er staat: Hou de drie kaarsen tegen elkaar aan en steek ze dan aan. Dat doet hij en er is weer een felle lichtflits te zien.

Adriaan doet zijn ogen open. Hij kijkt om zich heen en ziet dat hij weer in zijn eigen huis is. Het is toch gelukt! Hij is weer terug in zijn eigen tijd. Één ding is veranderd. Op de vensterbank staat een foto van Lejzer Zamenhof. Die stond er voor die tijd niet. Hoe kan dit? Geen idee, Adriaan denkt er niet langer over na. Hij wil naar buiten. Kijken of verder alles hetzelfde is gebleven. Hij doet de deur open en stapt over de drempel.

Voor hem staat dezelfde prachtige vrouw weer, maar nu spreekt zij en wel de volgende tekst. Het is in Esperanto: "Fino bona, ĉio bona, eind goed, al goed Bonvenon ree, welkom terug."

Aad van der Klaauw

Een interessante gedachte

"Accent, dialect... Het laat zien dat je streek geschiedenis kent. Ik was laatst op Terschelling, daar dacht ik: een dialect wordt bijna nog bepaald door het klimaat en het landschap. Het waait er altijd en mensen daar spraken met een heel hard wat knauwend accent, harde klanken. Een accent schetst nog bijna een landschap voor je."

Kunstenares Louise te Poele in de lokale krant Achterhoek Nieuws, Contact van 22-3-2023

Esperanto kaj la Bahaisma religio

Bahaismo estas juna sendependa monda religio. Ĝia fondinto, Bahá'u'lláh (1817-1892), por bahaanoj estas la ĝis hodiaŭ plej lasta el sinsekvo da Diaj Mesaĝistoj. Tiu vico komenciĝis jam antaŭ la registrita historio kaj al ĝi apartenas i.a. Abrahamo, Kriŝno, Moseo, Budho, Zoroastro, Jesuo kaj Mahomedo.

La centra temo de la mesaĝo de Bahá'u'lláh estas la unueco de la homaro kaj ke alvenis la tago de ĝia kunfandiĝo al tutmonda socio. Nun, laŭ la volo de Dio, diris Bahá'u'lláh, tradiciaj baroj de etno, nacio, klaso aŭ kredo disfalas kaj iom post iom naskiĝas universala civilizacio. La granda defio por la popoloj de la mondo estas akcepti la fakton de sia unueco kaj akceli la procezojn voje al sia unuiĝo. Unu el la celoj de Bahaismo estas asisti je tio. En la internacia bahaa komunumo nun membras pli ol 5 milionoj.

Lidia Zamenhof, la plej juna filino de d-ro Ludoviko Zamenhof, meze de la 1920aj jaroj fariĝis bahaano. En 1930 ŝi pilgrimis al Haifa en Palestino, sankta loko por bahaanoj, kaj renkontis tie la tiaman gvidanton de la Bahaa Kredo, Shoghi Effendi. La mesaĝo de Lidia Zamenhof estis la unueco de la homaro, la interfratiĝo de la homoj, la emancipiĝo de la virinoj kaj batalo por paca mondo. Ĉio ĉi radikis en la homaranismaj idealoj de ŝia patro, kiujn ŝi retrovis en ankoraŭ pli vasta formo en la instruoj de la Bahaa Kredo.

En 1911 en la esperanta periodaĵo Amerika Esperantisto Bahaismo jam estis menciite. En 1925 oni fondis en

Hamburgo la gazeton kaj eldonejon nomitaj “La Nova Tago (La Internacia Bahaa Esperanto-Gazeto). Kunlaboris i.a. Lidia Zamenhof kaj Auguste Forel, mondfama neŭrosciencisto. La gazeto sufiĉe prosperis kelkajn jarojn. Pro la malpermeso de Esperanto en Germanio far la nazioj kaj sekvajare ankaŭ de Bahaismo ĝi malaperis.

Post la Dua Mondmilito en la bahaa komunumo Esperanto suferis periodon de nur malrapida refortiĝo. Multaj orienteŭropaj esperantistoj venis al la kredo, tiel ke la bazon de la nunaj tieaj komunumoj signife kunformas esperantistoj.

La fenomeno estis tamen iom pajlofajra: Baldaŭ jam Esperanto ree perdis signifon ene de la bahaa komunumo. La baza bahaa literaturo ekzemple estis rapide tradukita ankaŭ al la orienteŭropaj lingvoj kaj kun la sendependiĝo de la tieaj bahaaj komunumoj en ili ekregis la naciaj lingvoj – kaj por internaciaj kontaktoj servas precipe la angla.

Fonto: <https://bel.bahai.de/>

Historio de Bahaismo

‘Abdu’l-Bahá. Ĝi estas subtekstigita en Esperanto kaj videblas intere sur la paĝo: <https://bel.bahai.de/4filmoj/>. En ĉi tiu paĝo entute alireblas 4 filmoj. Vi ankaŭ povas vidi la filmon je Jutubo: <https://youtu.be/XJFB-1R3p4o>.

BEL

La 19-a de marto 2023 markas la 50-an datrevenon de la fondo de Bahaa Esperanto-Ligo. La starigon de BEL iniciatis grupeto de bahaanoj kolektiĝintaj ĉe la UK 1972 en Portland, Usono. Ili submetis tiucelan proponon al la Universala Domo de Justeco, la supera internacia gvidorgano de la Bahaa Kredo, kiu en marto 1973 donis sian oficialan aprobon.

Fonto: BEL, *Gazetara Komuniko*

Respondoj de la

Lingva testeto

Jen la respondoj de la lingva testeto de paĝo 7.

- 1) b. *Kleo* estas signo ĉe la komenco de notliniaro por difini la nomon kaj altecon de ĉiu muziknoto (nederlande: *muzieksleutel*).
- 2) c. *Brogi* estas propre kulinara termino kun la signifo “prepari per varmega akvo”. Figure ĝi rilatas ankaŭ al brulvundo aŭ doloro pro tre varma likvo.
- 3) a. *Sagaca* signifas: ruza, inteligenta, inĝenia, eltrovema (nederlande: *schrander, vernuftig*).
- 4) b. *Trulo* estas pli-malpli plata ilo kun tenilo, uzata en ĝardenoj, ĉe konstrulaboro aŭ en la kuirejo (nederlande: *troffel, spatel* aŭ *schepje*).
- 5) c. *Skapolo* estas la ostro ĉe la posta parto de la ŝultro (nederlande: *schouderblad*).
- 6) c. *Punca* estas helruĝa kiel papavo.

Arjen-Sjoerd de Vries

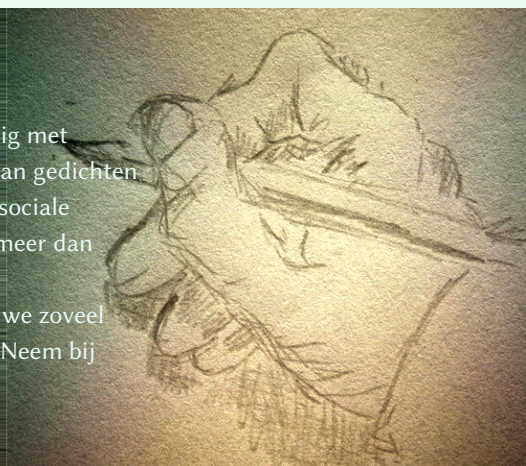
Fotanto

En la lasta numero de Fenikso, en Revuo Interŝanĝo, ĉe la foto de la tombo de Spinoza ni ne metis la nomon de la fotanto. Tiu foto faris Stanka Starcevic. Ŝi dum multaj jaroj (ĝis ŝia pensiigo) laboris en la Centra Oficejo en Roterdamo.

Oproep voor bijdragen

Elk lid van Esperanto Nederland houdt zich op zijn of haar eigen manier bezig met Esperanto, variërend van het bestuderen van de grammatica, het schrijven van gedichten of andere teksten, tot het ontmoeten van andere esperantisten, fysiek of op sociale media. We roepen je op om je ervaringen met ons te delen. Je verhalen zijn meer dan welkom, zowel in het Esperanto als in het Nederlands. Stuur ook foto's mee. Grammaticale fouten corrigeren we. Inkorten en andere aanpassingen doen we zoveel mogelijk in overleg. Wanneer je wilt, kunnen we ook een interview houden. Neem bij langere teksten eerst even contact met ons op. Stuur je bijdrage op naar: redakcio@esperanto-nederland.nl.

Ekzistas diversaj radio-stacioj, kiuj elsendas en Esperanto

3ZZZ Radio
Ĉina Radio Internacia
Radio Frei
Kernpunkto

Muzaiko
Radio Havana Kubo
Varsovia Vento
Radio Vatikana

Diversmaniere vi povas aŭskulti elsendojn, ekzemple:
- aŭskulti rete: <http://esperanto-radio.com>
- aŭskulti per apo (nur Android): [Muzaiko](#)

Esperanto-radio
Muzaiko

13 tot 15 oktober 2023 Esperanto Studieweekend

Welkom

Het volgende studieweekend is op 13 tot 15 oktober 2023. Wacht niet te lang met je aan te melden!

Zoals gebruikelijk zullen de cursusniveaus variëren van absolute beginners tot gevorderden. De beginnersgroep is vaak maar klein en juist voor beginners is het studieweekend een heel geschikte introductie tot Esperanto, want je krijgt niet alleen kennis van de taal, maar kunt ook kennismaken met de typische sfeer van een Esperanto-bijeenkomst.

Voor hen die de taal al goed beheersen: je bent nooit uitgeleerd. Dus jij bent uiteraard ook van harte welkom. En heb je een partner, vriend, collega of buur die mogelijk belangstelling voor Esperanto heeft? Probeer dan zeker hem of haar mee te nemen!

We hopen we jullie in groten getale in Krikkenhaar te kunnen verwelkomen!

Voor wie Als je nog nooit Esperanto hebt geleerd of als je nog meer Esperanto bij wilt leren, ben je van harte welkom. Er wordt op verschillende niveaus les gegeven. De nadruk ligt op het oefenen van het spreken in Esperanto in kleine groepen.

Wanneer Het studieweekend vindt plaats op vrijdag 13 tot zondag 15 oktober.

Waar Natuurvriendenhuis Krikkenhaar, Krikkenhaar 11, 7627 PA Bornerbroek.

De kosten voor dit studieweekend bedragen € 90,- p.p. (leden van Esperanto Nederland en NEJ) of andere landelijke Esperanto-verenigingen betalen € 80,- p.p.) In de prijs zijn inbegrepen: lessen, het overige programma, overnachtingen, maaltijden, koffie en thee tussen de lessen door.

Meer informatie en het aanmeldingsformulier staan op de website van Esperanto Nederland: <https://esperanto-nederland.nl/studieweekend>

Ineke, Lilian, Arjen-Sjoerd

28a Jarkolekto, n-r 3
majo - junio 2023

Fenikso

PostNL
Port betaald
Port payé
Pays-Bas